

2. **MODŁA** (13) *sb f i m*

modła *f* (12), **model** *m* (1) *OrzRozm E4v*.

Teksty nie oznaczają ó; a jasne; tekst nie oznacza é.

sg N modła (6). ◊ G modły (1), modła (1). ◊ D modle (1). ◊ A modłę (2). ◊ I modłą (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVII w. (z Cn).

1. *Przyrząd do wyznaczania linii poziomej w postaci napiętego sznura, kawałka drewna lub żelaza; pendiculum Cn (10) : iáko v Cieśle dobrego modlá iest/ ktora Ciešli vkázuie/ proftoli czyli krzywo dom ftoi: ták teź Przysięgá Krolewka Krolowi vkázuie/ proftoli Koroná iego ftoi/ czyli fyie ná kthorą fthronę chyli. OrzRozm E4v, B3 [2 r.]; A brogi iednákie záfwe/ ták žeby brożyná nie vgniá záf rok: á brogi pod iedną modłą budowáf. GostGosp 48; Iáko drzewo bez fznurá niekiedy vroście/ Wláśnie iákoby pod fznur/ ozdobnie y proście: [...] Ale fznur bez proftości nie może być modłą/ Iedno proftym powrofskiem ábo nićią podłą KlonWor 66.*

W porównaniach (4): táf Exekucya w Rzeczypořpolitey bywa/ iákoby modlá iáka/ wedle ktorey dobry Cieślá náchylony dom wftáwia w klobę fwą. OrzRozm B2v, B3 [2 r.]; KlonWor 66.

W przen (1) : profzē ábyś mi powiedzíał/ wedle tego modlá Krolewskiego/ iákoby náciágáf ku pierwfzey mierze náchylone Krolefthwo Polkie OrzRozm E4v.

Szeregi: [»prawidło albo modła«: Náf to Stolicá twoiá o Boże/ ktorą teraz záfadzafz/ będzie trwáf ná wieki/ y będzie práwidłem álbo modlá/ proftuiącą krolefthwo twoie. BzowRóz 79 (Linde).]

»modła i sznur« (1): Práwo od Proftości rzeczone być ználi. Práwo iák modlá y fznur iest fprawiedliwóści KlonWor 66.

2. *Wzór, forma, sposób (3) : A więc to [statut] iest poftánowienie ludzi mądrych/ napráwáf obledow/ modlá podług ktorey ludzie w fpoleczności miefzkáf/ y żyć máią. GórnRozm E2v, E2v, Gv.*

Szeregi: [»modła albo wizerunk«: Abowiem żywot Páná Chryftufow iest iáko modlá álbo wizerunk iáki żywotáf Chrześciánfkiego. WujPosN 1584 I 47 (Linde)].

Synonimy: 1. prawidło; 2. forma, kształt, przykład, wzor.

Cf MODEL